

DESET KLÍČOVÝCH KROKŮ

k tomu, aby balíček evropských pravidel k tzv. oběhovému hospodářství skutečně zajistil koloběh cenných surovin a nižší závislost na dovozu (i pro ČR)

V roce 2014 poslali Evropané více než 55 % odpadů na skládky nebo do spaloven. V České republice to bylo dokonce 65 %. Skládky hyzdí krajinu, produkují toxické látky i emise skleníkových plynů, znečišťují evropské řeky, ničí cenné suroviny a promarnují příležitost vytvořit statisíce nových pracovních míst v sektoru oprav, opakovaného použití a recyklace.

Pokud budou díky prevenci vzniku odpadů a chytrému designu suroviny kolovat v ekonomice sníží se produkce odpadů, omezíme škodlivou těžbu a zajistíme vznik domácích pracovních míst. Evropská komise spočítala, že dosažením oběhového hospodářství vznikne v EU 870 tisíc nových pracovních míst a ušetří se 414 milionů tun emisí CO₂ do roku 2030.

Hnutí DUHA je stejně jako přední evropské ekologické organizace přesvědčeno, že pro dosažení skutečného oběhového hospodářství musí být balíček pro oběhové hospodářství doplněn o následující body:

1) Konkrétní cíle pro prevenci/snížení produkce odpadů:

Nejmenší vliv na životní prostředí má odpadové hospodářství ve chvíli, kdy se postupuje podle závazné odpadové hierarchie: 1. prevence, 2. opakované použití, 3. recyklace, 4. spalování s využitím energie, 5. skládkování a spálení bez využití energie. **Balíček by proto měl obsahovat konkrétní cíle pro snížení produkce odpadů mezi roky 2013 a 2030 a cíle pro maximální produkci směsného komunálního odpadu v kilogramech na osobu v roce 2030.**

2) Konkrétní cíl pro snížení jídelních odpadů:

V Evropě se každoročně mění na odpad 100 milionů tun jídla. **Balíček by měl obsahovat závazný cíl snížit množství jídelních odpadů do roku 2018 o nejméně 30 % a dát Evropské komisi mandát připravit potřebnou metodiku do roku 2017.** Tento cíl je konkrétním naplněním cíle 12 OSN pro trvale udržitelný život, který již EU a členské země schválily.

3) Konkrétní cíl pro snížení znečištění moří:

Znečištění moří je tak závažné, že podle některých studií bude v roce 2050 v mořích hmotnostně víc plastových odpadků než samotných ryb. **Balíček by měl obsahovat závazný cíl pro snížení znečištění evropských moří o 50 % do roku 2025.** Cíl by měl být doplněn politikou omezující zbytečné, opakovaně nepoužitelné a jednorázové plastové výrobky.

4) Posílit cíle pro recyklaci a opakované použití:

Podle prognózy Ministerstva životního prostředí můžeme dosáhnout na 60 procent recyklace komunálních odpadů už v roce 2024, což je dvojnásobek oproti dnešku. V oblasti obalových odpadů dosáhla ČR na 73 % jen recyklací již v roce 2014.

Evropská komise při přípravě balíčku zvažovala několik scénářů, jak nastavit cíle recyklace. Scénář nejvíce přínosný pro životní prostředí vychází z **cíle recyklovat a opakovaně používat 70 % komunálních odpadů a 80 % obalových odpadů v roce 2030.** Přidá-li ČR k dosavadním cílům pro recyklaci i cíle pro opakované použití, jak je mají již nastaveny ve Vlámku, Francii a Španělsku, budeme schopni dosáhnout i těch nejpřínosnějších cílů.

5) Udělit výjimky z recyklačních cílů:

Udělit výjimky z recyklačních cílů pro ty členské státy, které dosáhnou nízké produkce zbytkových směsných komunálních odpadů na osobu v roce 2023 a 2028. Takový přístup by podporoval třídění i předcházení vzniku odpadů a zároveň by zohlednil rozdílné výchozí pozice členských států v oblasti recyklace a produkce odpadů.

6) Vyjasnit definici „příprava pro opakované použití“:

Pokud definice „přípravy pro opakované použití“ bude zahrnovat také přípravu pro opakované použití věcí, jež nejsou považovány za odpad, zkomplikuje to fungování second handů a bazarů, které již nyní zacházejí s výrobky mimo režim „odpadů“. **Balíček by měl zachovat definici „přípravy pro opakované použití“ danou v současné rámcové směrnici o odpadech.**

7) Definovat „konečnou recyklaci“:

Mělo by jít o takovou **recyklaci, při níž je odpad účinně znovu přepracován na druhotnou surovinu, která může být přímo integrována do nových produktů.** Taková recyklace by vypovídala o skutečné míře recyklace a zajistila by srovnatelnost statistik mezi členskými státy. Za recyklaci by například nemělo být považováno to, co se vytrídí, ale to, co se skutečně předá k recyklaci. Za recyklaci by také neměla být zaměňována například výroba alternativních paliv určených ke spálení.

8) Rozšířená zodpovědnost výrobců / zpětný odběr výrobků:

Za cíle pro vysokou míru recyklace musejí být zodpovědní výrobci zboží, které se stává odpadem. Není možné, aby zodpovědnost zůstávala pouze na obcích, potažmo na občanech. Proto musejí být stanoveny **vysoké recyklační cíle**, k jejichž dosažení si výrobci vytvoří organizaci, která za ně za poplatek dosažení cíle zajistí. **Poplatky musejí odrážet vliv výrobků na životní prostředí, životnost, opravitelnost, obsah toxických látek a recyklovatelnost. Musejí zahrnovat plné**

náklady na sběr, úpravu a s tím spojené aktivity, které zajistí, že výrobky nebudou volně odhazovány do přírody.

9) Zajistit separovaný sběr všech recyklovatelných odpadů:

Členské státy by měly domácnostem zajistit separovaný sběr všech recyklovatelných odpadů a bioodpadů. Ustanovení, podle něhož se tak má stát pouze v případě, pokud tomu nebrání technické a ekonomické důvody, by mělo být odstraněno.

10) Zavést zákaz spalování neupraveného odpadu:

Zákaz skládkování neupravených směsných komunálních odpadů již evropská legislativa obsahuje po rozsudku ve věci Malagrotta. I nadále je však možné směsné komunální odpady bez předchozí úpravy spalovat, což zvyhodňuje spalování a vede ke zbytečnému spalování nespalitelných odpadů.

Závěr

Balíček k oběhovému hospodářství bude ČR muset transponovat do své legislativy do 18 měsíců od schválení, tedy přibližně do konce roku 2018. Je tedy samozřejmostí, že i nově připravovaný zákon o odpadech by měl v přiměřené míře obsahovat tyto základní body. Nově připravovaný odpadový zákon má být totiž účinný od 1. 1. 2018, platil by tedy pouze zhruba jeden rok.

Navrhované znění zákona neobsahuje žádnou ekonomickou motivaci ke zvýšení recyklace komunálních odpadů a zahrnuje pouze požadavek na dosažení recyklace ve výši cca 38 % komunálních odpadů v roce 2020, což je vzhledem k připravovaným cílům na úrovni EU evidentně nedostatečné. Zákaz skládkování by rovněž neměl být založen na parametru výhřevnosti odpadů, ale na parametru biologické rozložitelnosti odpadů.

Vydalo Hnutí DUHA
květen 2016

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

A > Údolní 33, 602 00 Brno
T > 545 214 431
E > info@hnutiduha.cz
www.hnutiduha.cz